

PEST. II. félv.

33. szám.

Augusztus 16. 1866.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Előfizetési ár: helyben félvévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-félvételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

A Hermina-kápolna

a pesti városligetben.

A pesti városligetnek, Pest főkép vasárnapi közönsége e kedvencz helyének egyik díszét képezi a Hermina-kápolna, mely „Hermina“ hercegnő, boldogult József nádor leányának, István volt nádor nővérének emlékére építettet.

A hercegnőnek kedves sétahelye volt a városligetben ép azon hely, hol most az ő emlékére épült kápolna áll. A mulató népsokszor látta őt itt, s mivel nagyon karesu és halovány hölgy vala, közönségesen fehér liliomszálnak nevezték.

A hercegnő élete virágban halt el.

Az egyszerűségében is szép kápolnát mint egy 13 év előtt Hild jeles építésünk építette s 1856-ban azt ő eminentiája a bíbornok föl is szentelte.

A belépő ne mulasztja el, miután a boldogult lelki nyugalmáért legalább egy Miatyánkot elimádkozott, közelebb megtekinteni a főoltárképet, mely szent Her-

minát ábrázolja; hü arczképe az a boldogult hercegnőnek, kinek szelid, kedves arcvonásait a művész igen hiven visszaadta.

E templomban gyakran isteni szolgálát is tartatik, s ilyenkor szép számmal ö-szegyülekeznek azok, kik nyári időn át a városligetben laknak.

Azt sajnáljuk, hogy ezen szent helyet minden oldalról zajos mulató helyek veszik körül: legalább oly közel, mert a városliget különben szórakozásra van.

A liget igen csinos park, melynek egész területe 338 hold, és a város tulajdona. 1799-ben az egész liget h g Batthyányi bíbornok-primás birtokába ment, de rövid időn bekö-

vetkezett halála után újra a városra szállt. — 1809-ben a szépítő-bizottmány erélyesen fogott rendezéséhez, a boldogult nádor József főherceg 200 db arany jutalmat tűzött ki a legjobb szépítő tervre. Azóta a szépítés, a rendezés folyton foly.

Hol vegyek szót...?

(1861.)

Hol vegyek szót elzengeni, milyen
Forró lángot érezek szívemben?
Dávid lantja sem zenghetné azt el,
Oh Uram, mily nagy az én szerelmem.
Forróbb, mint a zugó Hekla lángja,
Nagyobb, mint a déli nap sugára;
De nem hervaszt, de nem pusztít bennem,
Sőt vidítja, boldogítja keblem.

Hajnal, alkony, hogy ha jő az égre,
Tündöklővén bíboros ruhába,
Azt gondolom, onnan vette fényét,
Mert rálengett lángjaim sugára.
Mert hisz lelkem az imának szárnyán
Fölmegy ekkor trónusodhoz szállván,
És hálát zeng nagy dicső nevednek,
Avagy kér tetőled új kegyelmet.

Oh Uram! te adj lantomnak hangot,
Mely kizengje lángjait szívemnek,
Mely kizengje Istenem, hogy téged,
Milyen forrón lángolón szeretlek.
Velem zengjen híveid csoportja,
Mig ellened hulljon mind a porba,
Szégyenelve, hogy eddig nem áldva
S gyuljon ő is mind hasonló lángra.

És egy ének harsogjon az égre
Kárpátoktól a szélső Dunáig,
Zengve a te nagy dicső hatalmad
És hatalmad rendítő csodáit.
Egy láng fogja össze Árpád népét,
S úgy nem féljük a jövődő képét,
Mert velünk lesz Isten szent szerelme,
S ah mindenható az ő kegyelme!

Hol vegyek szót elzengeni, milyen
Forró lángot érezek szívemben?
Dávid lantja sem zenghetné azt el,
Oh Uram, mily nagy az én szerelmem.
Jaj de sirnom kell vérkönyvet ontva,
Mikor hallom, hogy e nép átkozza
Azt, ki minket szent kegyével éltet
A kiért én ily szent lánggal égek.

A ki átkot szór el ajakáról,
Önfejére száll utóbb az átok.
Oh vigyázatok, az Úr haragja
Mennydörögve ne hulljon reátok!
Minek jöjjön ellenség e népre
Mikor önmagának ellensége?
Mindenhátó Istenét nem féli,
Jaj nekünk, ha ostorát ránk méri!

Szulik József.

A tábori lelkész.

(Beszély.)

I.

Az 1866-ki év tavasza volt.

A háboru, eme véres kísértete az emberek jólléte-, nyugalma-, s boldogságának, fenyegetőleg állt a határon. De vaskarja már átnyult azon, belemarkolva a családi tűzhely szent békéjébe, hogy kiszakítsa onnét a kenyérkereső apát, vagy az izmos munkaedzett fiut, ki ősz szülei egyetlen öröme, támasza.

Az ujoncz, szabadságos s régi tartalék katonáknak ezredeikhez kelle jelentkezniök. A távozók arczaín majd fájdalmas önmegadás, majd neme ama határozott dacznak ült, mely habár nem is lelkesedéssel, de mégis szembe száll azzal, minek a végzet eléje vezet; voltak, kik dalolva távoztak, de e dal vigságában valami keserű gúny feküdt, mert nem volt az egyéb, mint álcázása ama szaggató fájdalomnak, mely a távozó szívét megragadta.

A faluvégeken egész csoportokat lehet látni, siránkozó anyák-, busongó apák-, titkon könnyező mátkák-, majd barátok- s ismerősökből, kik a távolban eltűnő porfelleget szemlélik, mely kedveseiket irigyen rejti el szemek elől... s midőn a távozókat kísérő szem a valamely kanyarulatban eltűnt porfellegről sohajtások között tévedt a határ mezőire, újból könnyárba borult, mert ott nem látott egyebet fekete kőrök, elsárgult,

elfehéřült vetéseknél, melyeket ama háboru tett tönkre, melyet az elemek folytatnak örökké az ember szorgalma- s iparával.

Az országutak melletti falvakon, városokon hosszú hadoszlopokat lehet látni, s hallani az ágyuk s löporszekerek százainak dörögéseit. Mind nyugatnak, éjszának tartott e had, oly tömegekben és sokaságban, hogy azt hitte volna az ember, miként a népek egy új honfoglaló vándorlása kezdődött meg.

Sokan mondogaták, jaj azon ellenségnek, mely ez edzett, marczona népnek szemben áll; de voltak, kik kétkedve rázták fejüket, mert nem látták azt, mi a fegyvernek élt, a karnak erőt, a szívnek bátorságot ad, a lelkesedést!... melyet nem a harczi vezényszó, nem a dob pergése s a kürt riadása éleszt, hanem a bizalom azon ügyben, melyért a fegyvert köszörülni kellett.

Mindezeket csak azért hoztuk fel azonban előzményül, mert elbeszélésünket ép e viharos kor eseményeiből meritők, s mert önkénytelenül emlékünknél elé tolt az eme végzetes háborut megelőző napok képe s ama hangulat, mely a sikerbeni kételynek oly bő anyagot nyújtott.

Kövess tehát most szives olvasó Pest külvárosai-

nak egyikébe. Egyszerű, de csinja s tisztasága által meglepő házikó udvarára lépünk.

Házikónak mondom, mert háznak három szobácskája-, konyhája- s éléskamrájánál fogva, a magyar főváros gyakran óriási mérvű s magasságu palotáihoz mérten alig nevezhetnők; de e házikó egyike vala ama patriarchális lakoknak, melyekbe oly örömetest lépünk, s még örömeztőbb időzünk, részben ama falusias ellentétnél fogva, melyet ezek a laktanyaszerű, zajos s legtöbb esetben szűk udvaru s egészségtelen levegőü bérházakhoz képeznek.

A nyílt folyosó faoszlopzatait bab s hajnalka-indák karolák körül, melyeknek virágai kézkománeczos tölcésérekben s fűrtszertü piros majd fehér csokrokban csüngtek alá, sugár árnyaikat a hófehér falra vetve s meg-meglebbenve az esti szellő fuvallatában. — A tisztára sepert négyszög udvarkát hatalmas diófa árnyalá, melynek ágai között egy-egy fiát szárnyára eresztett veréb csiripelt, míg a háztetőn fehér galambok búgtak a felvont csapta-ajtó körül, a tetőre merészkedett fiaiknak szárnylebbentéseikkel mutatva be a röptülés mesterségét. — A zöldre festett kapu aljánál fehér komondor nyult el vizsga orrát az utca felé tolva ki, s mintegy csak szaglálándó azt, mi künn történik, miután a kapu alatti keskeny nyíláson egyáltalán ki nem láthatott. — A kapu bálványán szelíd házi szarka billegett, egy-egy gúnynevet kiáltva az ingerkedő gyerkőczökre s közbe önhíttén csörögve, mint valami járdataposó billegény, ki üres fecsegéseit bölcsék orakulumának tartja.

Az árnyas ős-diófa alatt, melynek lombjai között a hanyatló nap sugarai, mint sötét kebelbe a vigasztalás verőfénye szűrődtek keresztül, gömbölyü asztalka állott, tiszta abrosz- s több terítékkal, mely körül három egyén ült. Egy ős, de dúshajzatu férfi, korát hazudtoló piros, egészséges arcczal; melyen azonban, tán csak ez időn nehézkes komorság ült; egy halvány, mintegy ötven éves nő, kinek aggódo pillanata szüntelen az utcaajtóra volt szegezve; s egy alig huszonhat éves ifju, kinek simára borotvált arca, szemei szelid, mondhatni természetűl áhítatos kifejezések, s egyszerű általános fekete öltözete a lelkészt sejtették.

Az öreg férfi nyugtalanul dobolt ujjáival az asztalon, míg az ifju egy hírlap olvasásába látszott elmélyedve lenni; látszott, mondjuk, mert szeméit minduntalan a halvány nő arczára lopta, mintha onnét is olvasni akarna.

De ismertessük meg embereinket. Az öreg férfi Gombás Máté becsületes, régi szabásu magyar mesterember, ki kitartó szorgalma, s becsülete, neje példás gazdálkodása által szerzett annyit, hogy két fiát s még egy fogadott árva leányt is becsületesen fölnevelhesen, s kikre, ha szeméit behunyja, még az említettük házikón kívül is marad néhány forint.

Idősbik fia, Elek anyja hő oháját kilesve, és saját hajlamát is követve, papi pályára lépett, s kitünően végzett tanulmányai után segédlelkészszé lön, egy a főváros közelébeni népes faluban, honnét ép néhány napi szabadsággal látogatóra jött szüleihez. Akos az ifjabbik nem kevés sikerrel végezte jogi tanulmányait s jelenleg mint segéd foglalkozott egy előkelő ügyvéd

mellett. De e szorgalmas, józan és becsületes fiun néhány hónap óta tetemes változás történt. Sokszor csak éjjél után, vagy épen nem jött haza; ilyenkor aztán ha kérdőre vonák szülei, eleinte kitérő feleleteket adott, majd illetlenebbül válaszolt, mint fiuhoz illik, végre nyilvánkozta, hogy független férfi ő s nem gyermek többé, ki minden lépéséről számot adjon, s ha folyton pórázon akarják tartani, elhagyja inkább az apai házat s külön lakást fogad, mert telik immár keresetéből. — Mire a szülők felhagytak avatkozásaikkal, nehogy az ifjut, kin oly szeretettel csüggték, elriaszszak a háztól. Ez időtől Akos még rendetlenebb életet folytatott. — Gyakran hajnalban jött haza, mámorosan, s minden visszariasztó jeleivel az átdorbézolt éjnek. Anyja sokat sirt, atyja komor arcot öltött, de egyik sem szólt. . . . Elek meghatározta levelet irt fivérének, de válaszul azt nyerte, prédikáljon híveinek, ráter azokra is. Elek ekkor szabadságot kért, hogy személyesen beszéljen öccsével. Ép e délutánon érkezett, melyen őt szülőivel egyetemben a diófa alatt találjuk. Ákosnak, ki állítólagosan irodájába távozott, hírül adták bátyja megérkezését, kérve őt, hogy dolgai végeztével térjen haza.

Várták tehát őt az estebédre. Innét magyarázható az atya nyugtalanlansága, s az anya várakozó figyelme, melylyel ez folyton az ajtón függött. Felnyílt az végre, hanem Akos helyett egy hordár lépett be levéllel kezében. A levél Gombos Máté uramnak szólt. Ez a czimről rögtön felismeré fia irását s nyugtalanul kezdte köhécselni, mit mindannyiszor tön, valahányszor gonosz sejtelmek rohanták meg. A hordár válasz bevárására nem levén utasítva, a levél átadása után rögtön távozott.

— Minő levél ez? kérdé az anya férje arczát aggalommal vizsgálva.

— Ugy látszik Ákos írja — talán dolgai tartoztatják s nem akar várakoztatni bennünket.

— Olvasd kérlek — sürgeté az anya, én nem jöt sejték. . .

Gombos uram Eleknek nyujta a levelet, ki azt hirtelen felbontva, midőn szeméit az első sorokon végig futtatá, elhalványodott, s nem birt a sorok olvasásához kezdeni.

E feszült helyzetet az ajtó ismétli nyílása szakitá félbe, melyen egy tekintélyes külsejü ur lépett be sietve, s némileg aggódo hangon kérdé:

— Ákos nem jött még haza? . . . Bocsánat, el is fedlek jóestét kívánni.

Mindnyájan fölkeltek s az érkezett elé siettek, ki nem volt egyéb, mint Ákos főnöke.

— Még nincs homn, de minden pillanatban várjuk — felelt az anya — tessék helyet foglalni.

— Köszönöm, nem időzhetek, fel kell találnom Ákost, bár hol legyen is.

— Ne fáradjon utána, ügyvéd ur, szólt Elek szomoruan, e levél meg fog önnek magyarázni mindent, s átnyujta a levelet.

Az ügyvéd végig futá tartalmát s elkomorult.

— Sajnálom önöket — mondá végre visszanyujtva az iratot — ily derék szülők nem érdemelték e csapást.

— Szent Isten! mi történt? sikoltá az anya, mondják meg a valót; mert e kétség megöl.

— Minek titkolózzam, előbb-utóbb ugyis megtud-

ják, s jobb, ha hamarabb átesnek rajta — Ákos tegnap egy jelentékeny összeget vett fel egyik peresfelemtől, azt az éjjel elkártyázta — s félvén a következményektől, katonának ment; a délutáni vonattal már el is hagyta Pestet. E levélben tudokra adja tettét, s bocsánatukat kéri.

— De hisz még délben itthon ebédelt, szólt közbe az anya — ez által mintegy kételyét fejezve ki a mondtak felett.

— Igen, még délután is nálam volt, midőn eselédjök haza hívá. Ekkor még nem tudtam, hogy a pénzt felvette. Távozta után jött az illető fél, ki felvilágosított. — Roszat gyanítva, rögtön siettem ide.

Még mindnyájan az ügyvéd elbeszélésén függtek, midőn az utolsó szavaknál Gombásné szótlanul rogyott össze...

Bevették a szegény anyát a házba, s midőn az ügyvéd távozandó volt, Gombás kikísérte őt az udvarra s ott megállítván, remegő ajakkal ezen szavakat intézé hozzá :

— Mekkora volt az összeg, melyet fiam... nem tudta a nyelvére nehezülő szót kimondani.

— Ötszáz forint — válaszolt az ügyvéd; az utánvételi nyugta itt van zsebemben.

— Uram, én rögtön megtérítem önnek a pénzt — csak fiam becsületét mentse meg a világ előtt, — szólt izgatottan az öreg a ház felé vonszolva az ügyvédet.

Ez azonban kiszabadítá kezét, s megnyugtató hangon mondá :

— Uram, az illető fél csak annyit tud, hogy Ákos még nem adta nekem át a pénzt, de azt nem tudja, hogy könnyelműen elkártyázta. Egyébiránt térjen ön most nevéhez, s iparkodjék részvételével szelidíteni a csapat, mely szegényt lesújtá; a pénzt ráér ön később is megtéríteni. Lehet, hogy Ákos csak a nyomozás elkerülése végett írta e levelet s még nem is hagyta el Pestet. Tudakozódní fogok az illető katonai helyeken, hogy bizonyosságot szerezzek, s rögtön értesítendem önt. Isten önnel.

Az ügyvéd jobbot szorítva Gombással, gyorsan távozott.

II.

Gombás és fia Elek az egész éjét a beteg anyakórágánál viraszták át. Ugy látszott, hogy az ifju lelkész vigasztaló szavai sokkal erősebb hatásúak voltak, mint az orvos által rendelt szerek. — Elek szintén elhítette anyjával, hogy e válságos helyzet, melybe Ákost könnyelműsége sodorta, ennek csak hasznára válhatik, s visszatérítheti őt amaz utra, melyen oly szépen indult már. — Ha a háboru esélyei kiragadják őt az élők sorából, akkor ez Isten akarata volt, melyen szent kötelesség megnyugodnunk; ha, mit neki egy belső szózat sugal, élve marad, akkor bizonyára megtérítetik őt ama komoly, megrendítő pillanatok, melyek a fegyver embereit csatákban környezik, s a vad tábori zaj közöl önkénytelenül vissza fog vágyódní a szülői szívek után, melyek oly megboesájtólag dobognak utána, s a csendes, szegény apai tető alá, hol annyi boldog órát élvezett.

Midőn Elek e szavakat mondá, mögötte elfojtott zokogást véle hallani, s visszatekintett.

Maris állott ott, Gombásék fogadott leánya, kit csak most mutatunk be a szíves olvasónak, miután ő a fentebb leírt események alatt, Gombásék egy a város-tól távolesőbb kertjében levén a munkásokat ügyelendő, onnét csak setét este tért vissza, midőn nevelőanyját már betegágyán találta. Maris a eselédttől tudta meg a valót, s kevés hiányzott, hogy őt is hasonló sors nem érte. Valami benső, titkolt, de annál erősebb érzelm esatolta őt Ákoshoz, ki míg bűnös pályájára nem tévedt, egyike vala azon kedves, szeretetreméltó ifjaknak, kikhez mindenki oly örömet vonzódik, s kik mintegy élénkítő lelkei levén a családi körnek, midőn onnét eltűnnek, érezhető irt hagynak hátra a házban s a szívekben. — Maris szívében ez irt annál érezhetőbb volt, mert jövő boldogsága reményének minden szálaival Ákos irántai vonzalmába kapaskodott, ki most búcsuzatlan, egyetlen kézzsoritás, egy Istenhozzád nélkül távozott, ugy szólván, a halál torkába. De Maris egyelőre visszafojtá könyeit, nehogy a többiek keservét növelje; de midőn Elek biztató szavait hallá, a kétségbeesés s remény közti harez zokogásban tört ki ajkain.

Elek a zokogásra visszatekintvén, midőn Marist látá ott állani, szenvedő arczáról egyszerre leolvása ama titkot, melyet ez eddig mint féltett kínestet rejtegetett szíve fenekén. Megfogta a galambszelid arczu leány kezét s anyja ágyához vezetve — mondá :

— Nekem távoznom kellend, kötelességem hív, nem maradhatok reggelnél tovább. Légy vigasztaló anygala, hűápolója anyánknak, de mindenek előtt tenmagadat nyugtasd meg, hogy elég erőd legyen tenni, mire kértelek. Légy meggyőződve, hogy e csapat, mely ért, átmeneti s nem sokára bekövetkezendik a válság, mely mindnyájunk szívét földerítendí.

Maris mély hála kifejezésével emelé értelmes, szép szemeit Elekre, s mintha szavaiból már is erőt merített volna, megszorítá annak kezét — halkan suttogva :

— Elek! te szívében olvastál, s a helyett, hogy elítelnél, biztatsz, én nem is vártam egyebet tőled; — viszonzásul ígérem, hogy bennem helyezett bizalmamban csalódní soha nem fogsz. — Ezzel, talán felindulását is palástolandó, a beteg ágyához lépett, hogy annak párnáit megigazgassa.

Másnap Gombásné, az orvos nyilatkozata szerint, a veszélyen túl volt, de egyelőre még az ágyat kelle őriznie. Elek fájó szívvel távozott megszorított családjától, s egyenest elüljáróhoz ment, kikérendő, hogy mint tábori lelkész a csatatérre indulhasson. Az engedély rögtön megadatott; ki is gátolta volna a nemes, buzgó ifju lelkészt e magasztos, önfeláldozó hivatása követésében. Tévednénk, ha azt állitanók, miként Eleket csupán öcsese feltalálhatása s a felette való örködhetés indította e lépésre; mert ő e célt már a háboruhitek kezdetekor is forgatá elméjében, midőn a bekövetkező eseményről még sejtelve sem volt. Az ő nemes vallásos szíve átérezte azt, miként a szenvedő harcossnak nem csupán a test, hanem a lélek orvosára is van szüksége, s hogy a haldoklónak nyujtott lelki vigasz véghetlenebbül könnyíti a nehéz óra szenvedéseit, mint a világ minden földi balszamai. Ő belátta e pálya ne-

hészégeit s veszélyeit; de nem riadt előlük vissza. — Előtte lebegett a szent vallás vértanuinak példája, kik szavaik igazságát tetteikkel pecsételték meg; s minél inkább a veszélyek közé ragadá őt lángképzelve, annál inkább vágyott e pálya után, annál erősebb határozattá nőtte ki magát szándoka... Most tehát elérte ohaját. A katonai parancsnokság örömmel fogadta őt s egy heti időt engedett dolgai rendezésére, melynek eltelte után az általa választható hadtesthez kelle indulnia. E hét folyama alatt vette Ákos egy levelét, melyben ez bocsánatot kérve előbbi illetlen viseleteért, kéri őt, hogy szüleit engesztelje ki irányában. E levélből tudta meg tehát öcsese hollétét, mely után könnyű volt a hadtestet, hol működendik, megválasztania. De még egy nehéz feladat várt reá, hogy lépését szülőivel tudassa... Visszasiesett tehát a fővárosba, s elébb felolvasá előtök levelét. Elképzelhetni az érzelmeket, melyeket e levél szülőiben költött, kik nemcsak, hogy a bizonytalanságból ragadtattak ki általa, hanem fiuk megtérésének első lépését láták benne. Ákos Marisról is megemlékezett, kinek bánata ez emlékezésre szelid

örömmre olvadt át; míg a dolgok szerencsés fordulatában helyzett reménye erősöbült.

De mily bámulat lepte meg a szülőket, midőn Elek lépését tudatta velök. Eleinte kételkedve vették a hírt, majd midőn a dolog bizonyossága felől nemlehetett többé kétségek, mélyen elsomorodtak. De Elek oly meleg, oly ihletett szavakban festé előtök új pályája magasztosságát, hogy az eleinte érzett fájdalom, nemévé a fiukbani büszkeségnek változott át s úgy kezdék tekinteni őt, mint szent küldetésű apostolt, kihivatása buzgalmaiban a megváltó szelid ígét a haza rémei közé hinté el, hogy a mennyei vigasz üde virágát fakaszsa a halálroncsolta szivekben.

Mit tagadnók, Eleknek minden szent buzgalma daczára végzetlenül nehezen esett a szülőitől válás; mert hisz ő is ember és fiu volt, ő is mint bármelyik harczosa a harcz veszélyeinek ment előbe, épségét, életét tevén koczára, melyek bármelyiknek elvesztése is iszonyu csapás leendet szüleiére nézve.

A hét utolsó napján áldás- s forró imától kisérve tova robogott az éjszakai pályán új hivei közé.

(Vége köv.)

H a l m á r.

A keresztény vallás befolyása a hadviselés módjára.

Iszony közt olvassuk, hogy a pogány időkben mily rémitő kegyetlenséggel viselték a háborukat. Az ellenséges országokban tüzzel-vassal pusztítottak; a városokat a legkiméletlenebb módon kirabolták; elfogott harczósokat, védtelen polgárokat, asszonyokat és gyermekeket megöltek vagy mint rabszolgákat eladták; a legyőzött nép legelőkelőbbjeinek, a királyoknak és vezéreknek a győzők kocsiait kellett huzniok, s aztán rendszeren a hamis isteneknek áldozatul leölettek. A pogány hajdankor nem ismerte a felebaráti szeretetet, azért a legyőzöttel kiméletesen nem is bánt; az emberi szívet még nem szelidítte meg a szeretet vallása. Másként lett, midőn a keresztény vallás elterjedt a népek között, s az erkölcsökre és törvényekre befolyt. Ennek első feltűnő példáját látjuk, midőn a góth nemzet 410. Kr. u. aug. 24. Romát elfoglalta.

Alarik, a góthok királya Romát már 408-ban ostromolta volt. Csak roppant nagy arany- és ezüstpénz áldozatokkal lehetett őt rábírni, hogy az ostrommal felhagyjon és Romát kimélje. De nem sokára ismét visszajött azon elhatározott szándékkal, hogy Romát beveszi. Hosszabb ostrom után a várost árulás folytán 410-ben aug. 24-én csakugyan bevette.

A góthok ekkor már keresztények voltak. Alarik király a várost katonáinak prédául engedte át — ez volt a régi pogány szokás — de meghagyta nekik, hogy vért ne ontsanak, a nőket tiszteletben tartsák, a templomokat kiméljék. Sőt két épületet menedékhelyül tűzött ki, t. i. sz. Péter és sz. Pál templomait, hová a lakosok a katonák dühe elől bizton menekülhettek. Épen e két templomot választotta, nemcsak az apostolfejedelem iránti tiszteletből, hanem azért is, mert legnagyobbak voltak, s azért legtöbb menekült is fogadhattak magukba.

Ezen parancsok gátot vetettek a kegyetlenkedésnek. De mely parancsok képesek a vad, elkéseredett győzőket a rablás szenvedélyétől és dühtől visszatartani! A góthok elborították Romát, kifosztogatták azon házakat, melyeket nyitra találtak, a bezártakat pedig felgyújtották. A hol kincseket véltek elrejtve lenni, ott nem kimélték sem a fenyegetéseket, sem a kínzásokat. A férfiak és atyák holt testeit fölött megfojtották a nőket

és gyermekeket. A beomló égő házak ropogása, a győztesek vad zaja, a szerencsétlenek jajveszéklése, futása iszonyu zavart idéztek elő. Ugy látszott, mintha az ég maga a góthokkal szövetkezni s a pogány Román iszonyu boszút akart volna venni, hogy a pogányság ez ősrégi fészket a föld színéről mindenkor eltávolítsa. Mert ugyanakkor iszonyu vihar vonult a város fölé, a villám több templomba sujtott, összeolvasztotta az éreztáblákat, összezúzta a pogány istenek szobraikat, melyeket valaha imádtak, a császárok pedig mint műemlékeket a város díszítésére főtartottak.

Azonban ily borzalmak közepette győzött a keresztény vallás. A szelidség által, melyet a góthokba lehelt, sok embervér megkiméltetett; a templomok iránti tisztelet megtörte e nép dühét a szent helyek ajtainál. — Egy előkelő keresztény góth egyik házában, mely templomhoz tartozott, egy éltés, Istennek szentelt szüze akadt, s egész illendőséggel ar anyat és ezüstöt követelt tőle. „Hozok“ szóla a szüz, és hozott. Csupa templomeszközök valának. A góth esodálta azok nagyságát, súlyát és szépségét; de rendeltetésüket nem ismerte. „Ezek — mondá a szüz — szent Péter apostol eszközei. Vidd el, ha mered, a felelősség reád háramlik. Én ez eszközöket nem védelmezhetem, azért meg nem tartom.“ A góthot megragadta a tisztelet, s az egész esetet Alariknak jelentette. Ez megparancsolta, hogy az összes eszközök biztos kíséret mellett szent Péter templomába vitessenek. — Az ut oda messze volt, és a városon keresztül vezetett. A szent eszközök mindenki szeme láttára a főkön hordoztattak, míg oldalt kivont fegyverrel a góthok kíséretet képeztek. A keresztények most rejthelyeikből minden oldalról elősiettek; még pogányok is csatlakoztak hozzájuk, mintha ők is keresztények voltak volna. Minél nagyobb lett a romaiak száma, annál több fegyveres góth sietett a védelemre.

A keresztény nők oly bátorságot mutattak, mely még a férfiakét is fölülmulta. — Szent Marcella, mind erényeire, mind származására nézve előkelő hölgy, Romában az aventini dombon lakott, s itt az imádságnak és elmélkedésnek élt egy Principia nevű szép fiatal szüzzel, kit istenesen nevelt. Több katona be-

ment házába és pénzét követelte. A nő azt válaszolta, hogy pénzt elosztotta a szegények között, s magának semmit sem tart a ruhájánál, mely testén van. A barbarok nem biven szavaiknak, verni kezdték. Marcella nem törődve fájdalomával, csak azon egy kegyelmet kérte, hogy ne válasszák el a fiatal leánytól, ki szépsége miatt még nagyobb kegyetlenségeknek volt kitéve. Krisztus kegyelme meglágyította a katonák szívét, s a két nőt a templomha vezették. Így beszéli ezt sz. Jeromos.

Más helyen egy kitünően szép keresztény asszony egy göth katona kezeibe esett. A barbárnak irányában tisztátalan szándékai voltak; hogy a nőt megfélemlítse, kardját mellének szegezte, s börtöt fel is hasította, úgy hogy a vér eseredezett. Ekkor a bátor nő, ki erényét többre becsülte életénél, levágásra odanyújtotta nyakát. Ez mély benyomást tett a katonára; szenvedélye lecsillapodott, ily ritka erény iránt becsülés ébredt benne; sz. Péter templomába vezette, ott az örök védelmébe ajánlotta, s 6 aranyat azon meghagyással adott nekik, hogy azon nőt senkinek másnak ne szolgáltassák ki, mint férjének.

Ez volt az első nagyszerű győzelem, melyet a keresztény vallás győztes barbárok vadsága fölött kivívott. Orosius egyházi író azt mondja, hogy egykor Nero császár, ki 64-ben Kr. után Romát felgyújtotta, sokkal nagyobb kárt tett, mint Alarik göth király haragja, ki csak néhány házat gyújtott fel.

Midőn nem sokára a kereszténység a pogány romai birodalmat aláasta, midőn a kereszténység lassankint Europa minden országaiban uralomra emelkedett, — a háborúk nem szüntek ugyan meg dului, nem szünt meg sok kegyetlenség sem, melyek a háborúkkal rendszeren össze vannak kötve. Ha minden ember, fejedelmek és népek, Jézus édes igája alá hajolnának, akkor a bűn s vele az ellenségeskedés és háború is megszűnnék. — De egy a kereszténység által mégis előretett, hogy a háborúk többé nem oly kíméletlen vadsággal viseltetnek, a foglyokat, védtelen polgárokat többé meg nem ölik, őket rabszolgául el nem adják. Csak a hol még a pogányság megmaradt, vagy a kereszténység a hiveket nem szelidíthette, maradtak vissza a háborúk régi iszonyai. Azért a kereszténységnek a mult században kivált a törököktől iszonyu sokat kellett szenvednie. Elpusztított templomok, városok, elnéptelenedett vidékek jelölték a tatárok és törökök hadjáratait, a ker. foglyok százezrenként rabszolgául huzoltattak el a hitetlen pogányok által.

(Vége következik.)

A vértanuk szenvedései.

Milyen könnyű most, kereszténynek lenni! Vannak szebbnél szebb templomaink, s ha szent vallásunk szerint akarunk élni, abban minket nem akadályoz senki. Nem úgy volt az kezdetben, a kereszténység őskorában: akkor annyit tett a „keresztény“ szó, mint rabszolga, kit szabad volt sérteni, megölni; sőt lehet mondani, hogy még ezeknél is kevesebbnek és megvetendőbbnek tekintettek; — a keresztényeket akkor üldözték, polgári jogaiktól megfosztották, s még az istenszolgálatra sem jöhettek össze, csak lopva, éjjel, barlangokban, kriptákban, s jaj volt nekik, ha a pogányok közül csak egy is észrevette őket.

A pogányok a keresztényeket szent életök miatt gyűlölték. Mennyi mindent kellett ezektől kiállaniok! Legtöbbet szenvedtek azonban a szivtelen bíraktól, kiknek a kegyetlen császárok megparancsolták a keresztényeket bálványimádásra kényszeríteni kinzás által, ha pedig vonakodnak áldozni, megölni. Száz-meg százezren veszték el az ily kinzásokban. Hitünk e

szent bajnokait vértanuknak vagy martýrok-nak hívjuk.

Mit szenvedtek a szent vértanuk?

Nem lehetne azt mind elsorolni; ezerféleképen végezték ki őket; mindig újabb és újabb szenvedéseket találtak ki, — a ti okulástokra jólelkű olvasók elsorolok néhányat.

A mint valakiről megtudták, hogy keresztény, elkezdtek rajta kegyetlenkedni: mindenkinek szabad volt bántalmazni. A törvényszék elé huzolták. A bíró elsőben is megverette. Meg kell jegyeznünk, hogy a vesszőzés és korbácsolás nagy gyalázatnak tartották, s polgárt ily büntetéssel büntetni nem volt szabad. A megveretés történt bottal, vesszővel és ostorokkal, ezek nem ritkán ólomvégűek voltak. Gonoszabb fajtája volt az ostorozásnak az, melynél drótokat s vékony lemezeket használtak. Ostorozás alatt a szenvedő az ugynevezett szégyenfához volt kötözve. Igen sok martýrt halálra vertek a dühös pogányok ilyképen.

A szenvedés második neme volt a kinpád, hol különféle szenvedések vártak a szegény martýrokra. Kifeszítették először is két keze- és lábánál fogva egy rézsut fekvő deszkára, néha fejfelé. E szétfeszítés már magában is iszonyu kín, de ezután jött még csak a valódi szenvedés. Most a hóhérok nekiálltak izzó érczlemekkel, égő fákllyakkal és üszkökkel és a test legérzékenyebb részeit sütögették, közönségesen oldalukat a hón alatt, és ezt csak akkor hagyták abban, mikor a szenvedő belső részei égették a testet. — Vagy nem fákllyt használtak, hanem izzó vasfogóval esipkedték, árral szurkálták. Nagy szolgálatot tett a pogányoknak ily esetekben a vasfésű, vagy jobban mondva vasgereblye, melylyel Krisztus bajnokainak testéről darabokban szaggatták a húst.

Ezen örögi kegyetlenséget azzal fejezték be: hogy a vértanú sebeire eczetet, sőt vagy más maró szert borították; vagy forró olajt fölolvastott szurok- és ólommal öntötték be. A szenvedők legnagyobb része elveszett az ily kinzásokban.

A keresztények türelme, melyet az ily iszonyu kínok alatt sem veszítettek el — csak növelte vérszomjukat és dühüket. Nem elégedtek meg a test illetlen eltorzításával, hanem meg is csönkíták azt. Így: letépték szemöldökeiket; kövekkel vagy ökleikkel verték ki fogaikat; nyelvüket kitépték, levagdosták orrukat, füleiket, kezeiket vagy lábaikat összezúrták vagy kiszakították.

Lábaik talpát vas szeggel verték keresztül, vagy nyárrsal s így kényszerítettek jární, vassszegekkel kivert deszkán hengerítettek végig; parázsra állították mezítláb vagy hegyes köveken, eserép- és kődarabokon huzolták meg.

Ha a vértanuk e kínokat túlélték, akkor börtönre vetették, némelykor gyógyították, de korántsem emberszeretéből, hanem hogy annál több ideig kizhassák. A börtönben hegyes kövekre és eserépdarabokra fektették őket, kalodába szorították lábaikat s nem ritkán nyakukat is.

Ha a bíró látta, hogy a vértanuk állhatatosak, s nem bírhatja rá semmi, hogy a fa- és kő isteneknek áldozzanak, halálra ítélte. A halálos büntetésnek is sok neme volt. Kitépték lakatlan szigetekre, hol az éhség miatt veszték, vagy a vadállatok szaggatták szét. Vagy rozzant hajókra rakták és a hajót meggyújtották s így bocsátották a vízre, hol, a kik meg nem égtek, a vízbe fultak. Vagy bányamunkákra ítelték őket, itt a legterhebb munkát végezték, koplaltak, míg a halál megkönyörült rajtuk. Mennyit szenvedtek itt a keresztények! baromi kegyetlenséggel verték őket a szivtelen felügyelők, nem engedték pihenni; nappal lankasztó fáradságos munkát végeztek, éjjel

láneczkba verettek; a hideg és kemény földön aludtak; és hűséget, mezeitenséget és mindenféle éktelemséget kellett kiállaniok; megnyuzták és megbélyegezték őket, mint a barmokat és rabszolgákat szokták.

A kivégzés másik neme abban állott, hogy a vértanút oly kínzó szerekkel gyötörték, melyek lassu bár, de biztos halállal voltak egybekötve. Ilyen volt: a már említett kintpad, azonkívül a süttőgetés. Vasrostélyra, vasszék- vagy ágyba tették és lekötötték a diéső vértanukat, vagy éreztetőbe, és alájuk tüzet raktak. Vagy olaj- és szurokkal telt üstben főzték. Néha mély gödröt parázsral töltöttek meg és odadobták. Vagy bekenték szurokkal és olajjal ruháikat, azután pedig meggyújtották. Sőt annyira ment kegyetlenségök, hogy éji világításra a kiválóbb alkalmakkor keresztényeket égettek meg, t. i. félíg földbeásták, vagy oszlopokhoz kötözték őket, azután bekenték szurokkal és egyéb éghető anyagokkal, és meggyújtván, annak fényénél sétáltak.

Más esetekben orrukba s füleikbe fölolvasztott ólmot öntöttek, vagy forró szurkot és ként szájakba. Vagy ló farkához kötözték, a lovat fölbokrosították, úgy hogy az tüskön bokron meghurcolta a szegény szenvedőket. A fájdalmat, néha ily esetekben az által nagyobbították, hogy a vértanuk lábait keresztül furták és a nyílason kötelet fűzven keresztül, így kötötték a lóhoz. Néha lovak- és elefántok által tapostatták szét. Olyan esetek is adtak magukat elő, hogy sok tövist hordtak össze és arra vetették a keresztényeket, azután pedig kövekkel nyomtatták le.

Borzasztó neme volt a kivégzésnek a keréken-törés. A keresztényeket szeges kerek alá kötözték vagy alája kapatták. Vagy oly deszka készülék alá fektették, melyek görbe szegekkel voltak ellátva és a deszkára köveket raktak és eléje lovakat fogtak, miáltal izekre metélődött a test.

A keresztire ítétek is borzasztó kinnak néztek elő. Kétféle kereszt volt: egyenes, milyenen Urunk szenvedett, és ferde, melynek X alakja van, mely máskép sz. András keresztjének is nevezetik, minthogy ilyen különödsz. András három napig. Gyakran szegényoszlopokra akasztották kezöknel vagy

hajoknál fogva és lábaikra nagy követ aggattak, s ily helyzetben napokig is elkínlódtak, míg végre az éhség és fájdalom megölte őket.

Hosszas fájdalomnak voltak kitéve azon vértanuk is, kik vad állatok elé vették. Az oroszlányok és tigrisek hamar elbántak a kitett prédával, hanem a bivalyok sokáig öklözték szarvukkal, míg meghaltak. Ez történt azokkal is, kiket hálóba vagy állatbőrbe varrva dobtak a vadak elé.

Undorító neme volt a kivégeztetésnek az is, mikor kígyókkal és vipérákkal és más utálatos állatokkal zsákba tették és varrták s a tengerbe vetették.

Némelykor prés alá tették és sajtolták őket; máskor karóba huzták, vagy fölhasítván, kiszedték belőket. Perzsiában levetkőztették, lekötözték bekenték mézzel, és verembe dobták. Erre patkányokat fogdostak össze és egy nyílason a fedett verembe bocsáták, a patkányok az éhségtől kényszerítve rohantak meg a tehetetlen vértanukat. Képzeltetni, mely iszonyu kín lehetett így meghalni! Egy jámbor püspököt pedig következőleg végezték ki: megvesszőzték, összeszurkálták testét, azután bekenték mézzel és egy hálóban kitétték a szabadba, hogy a méhek és darázsok fullánkjaikkal halálra szurdalják. Chinában pedig fölhasították őket és belőket kivétvén, megtömlék rizzsel és a sertések elé vetették.

A kivégeztetésnek közönséges neme volt a lefejezés és maglyán való megégetés.

Nyájas olvasó! csak főbb vonásokban rajzoltam az iszonyu szenvedéseket; ne higye azért senki, hogy minden el van sorolva. Azonban e néhány sor is elegendő arra, hogy abból két tanúságot vonhassatok: először, hogy azon bajokat, melyeket Isten reátok bocsát, békével elviseljétek, megemlékezvén, hogy a vértanuk mily szenvedések után juthattak az örök üdv birtokába; és másodsor, hogy tiszteljétek a szenteket, s ha valaki e miatt megtámad, mutassatok a vértanukra és mondjátok: a ki Istenért ennyit tűr, az méltó, hogy emlékét tiszteletben tartsuk, kitarításukat bámuljuk, erényöket követni iparkodjunk.

Miujság?

(Felsőbánya, aug. 10.) Felsőbánya hegyek- és erdőktől körülvevett vadregényes völgyben fekszik; az emberek napokra is betemetkeznek a hegyek aknáiba, de ha eljön a vasárnap, apraja-nagyja ünnepi ruhába öltözve siet az Úr házába. Felsőbánya a vallásosság tekintetéből egyike a legvallásosabb helyeknek; itt a templom sohasem üres s a pástorkodó lelkészek tiszta öröme ritkán van megzavarva. A vallásosságnak tanuja a „Mária-társulat“, mely már eddig is a közérületben észrevehető javulást eredményezett...

A társulattagok kötelezvék négyszer gyónás- s áldozásra, példás életre s arra, hogy beteg felebarátaiknak irgalmas szamaritanusai legyenek, vagyis más szavakkal. társulati tag csak az lehet, ki a bold. Szűzet tisztelni és követni igérkezik. A társulat buzgóságának központja Máriahava, melyek első és utolsó napjain a tagok meggyónnak s az angyalok kenyerét magukhoz veszik; naponkint jelen vannak a társulat miséjén, az ugynevezett „Máriamisén“, d. u. letenyé és elmélkedés tartatják; az oltárok friss virággal díszítetnek föl. Más időben kevesebb teendőjük van: naponkint Mária erénye s diésősége fölött elmélkednek rövid ideig; minden szombaton letenyé előtt elmondják az olvasót.

Minden újhold vasárnapján a délutáni istentisztelet után gyűlést tartanak az iskola helyiségében, hol a társulat egyházi elnöke, a ngos kanonokplebános ur, vagy ha ő jelen nem lehet, a lelkes jegyző szokta a társulati tagokat minden jóra buzdítani, a jóságos cselekedeteknek idő- s körülményekhez mért nemét javaslatba hozni, s hogy az ily javaslatok mily életrevalók s a buzdítások mily eredményűek szoktak lenni, mutatja a társulat által készített, s teljesen fölserelt oltár, a tépést illetőleg hatósági elismerő irat, az elbetegesedett szegények és özvegyek, kiket a társulati tagok virasztása, ápolása és kitelhető segítése megtartott, visszaadott az életnek stb. Elmulaszthatlan kötelessége továbbá minden társulati tagnak a kitzított időben gyónni s az Urat magához venni.

A társulatnak a türelmetlenektől sokat kellett s kell kiállani, de a kitarítás meghozta gyümölcsét s már is nem egy társulatkisebbitő lett legbuzgóbb taggá. — Nagy vigasztalás a hívekre az érettek bemutatott szentmise, mint már tudjuk, májusban mindennap, havonkint pedig egy társulati mise van; az elhunyt tagot a testvérek imája kíséri a sirba, s érette bemutatott sz. miseáldozat enyhíti a netalán szenvedő kinjait. A társu-

lat virágzása Isten után főleg ngos ftlő Böhmi Ágoston kano-
nokplebános, tek. Eckhárdné világi elnök, tek. Hite rné
alelnöknek s a szivekhez szólani tudó tek. Patayné jegyző-
nek köszönhető. — Vajha a társulat minden helybeli katolikust
körébe vonjon, s példájára más helyen is a lelkesek összesere-
geljenek Mária nagyobb dicsőségére, vajha a jótékony nőegyle-
tek felkarolják Mária tiszteletét is. — Felsőbányai.

(Zalamegye, Kis-Komárom, augusztus 6.) Mult
hó 29-én a szomszéd plebániában ritka ünnepélynek voltunk
tanúi. Az ünnepély színhelye Karos a galamboki plebánia
fiókegyháza.

E pénzsűk időben, e hithideg korban, valóban az isteni
szeretet hevétől lángoló hit kifolyása, midőn egy község öne-
jéből templomot épít. — A karosi alig nyolczszáz lelket szám-
láló hívek, nehány éve csak, hogy elhatározták saját községük-
ben szentegyházat emelni; s ime nemes törekvésüket Isten áldá-
sával kísérte, mert a szent célra maguk között gyűjtött ter-
mesztmények eladásából oly tekintélyes pénzüsszegre tettek
szert, hogy a megkezdett építést félbeszakítás nélkül folytathatták
s egy év alatt a templom fölépült: és pedig mind külsejét, mind
belsejét tekintve elég esinos, díszes, s elég alkalmas a hívek
befogadására.

Értésére esvén a környékbeli híveknek a fölszentelési
ünnepély határnappja, legnagyobb részt zászlók elhívtele mellett
zarándokolva érkeztek a ritka ünnepélyre, s a kedvezőtlen esős
idő dacára is nagy népsokaság jött össze; a tömeget látva, s
áhitatát szemlélve, valóban az ünnepély emelésére szolgált.

A fölszentelési szertartásokat megyés püspökünk önmaga
megbízásából maga a hívek lelkipásztora, illetőleg Kis-Komárom
kerületi esperes föltisztelendő Farkas György ur végezte.
Örvendetes szemlélői valánk a tisztelkedő buzgó esperes-plebá-
nos ur arezán tikrözödő azon örömmek, melyet neki a nap
ünnepélye kölcsönöz. Ő ugyanis a hívei lelki üdvét szíven viselő
lelkipásztor, mintán a templom fölépítésére anyagi hozzájárulá-
sával is áldozott, általa szerzettvéen meg a szentély díszítésére
és felszerelésére szolgáló egyéb tárgyakon kívül a szent Annát
ábrázoló szép oltárkép is, végre neki jutott a szerenese e hajlé-
kot hívei számára fölszentelni, s rendeltetésének átadni.

A szóközi tisztet a nagykanizsai gymnasium igazgatója
ftdő Könyve Alajos ur volt szíves elvállalni, ki a fölszentelési
szertartások végeztével szöszékre lépven, szép népszerű nyelven,
jeles előadással épületesen rajzolta az Istenháznak célját, ren-
deltetését, s fejtegette a fölszentelési szertartások jelentőségét.
Dicséret a kanizsai gymnasium azon növendékeinek, kik az ünne-
pély emelésére szép négyes énekökkel közreműködtek, és közö-
net ebbeli figyelmükért az énekkart vezető tanár uraknak. Sz.

(A gabnaüzletben) folyvást élénk hangulat uralko-
dik. A malomtulajdonosok, kik sok lisztet adnak el Bécsben,
Csehország- és Morvaországba buzából tetemes mennyisége-
ket vásárolnak; e mellett a kivitel részéről is kereslet mutatko-
zik, a készlet azonban esékély és a tulajdonosok nagyon vissza-
tartók, mi a forgalom kifejlődését némileg gátolta. — Az árak
ismét főlebb mentek 5 krrai; tegnap délután és ma összesen
mintegy 16,000 mérő adatott el, a következő árakon: ó termel-
vény 88—89 fontos 5 frt 10 kr, kész-, 87—89 fontos 5 frt 15 kr
három havi, 86—87 fontos 5 frt; új termelvény, 85—86 fontos,
4 frt 60 kr, kész fizetésre. — Rozs nagyon kedvelt ezikk; a
készlet hiánya miatt azonban ez üzlet nem nyerhet lendületet;
eladatott 1500 mérő ó 79—80 fontos 3 frt 95 krjával, 2000 mérő
új, 78—79 fontos 3 frt 65 krjával. Árpára és zabra nézve
folyvást esendes az üzlet. Kukoriczát illetőleg állandón ked-

vező a hangulat; a fogyasztók keresik: de a tulajdonosok ismét
magasabb követeléseket tettek, s e miatt nem nyerhetett a for-
galom nagyobb kiterjedést, eladatott 5000 mérő készáru 2 frt
95 kr—3 frt 5 krjával; szerződés kötöttetett 4000 mérő új termé-
stire, mely október—novemberben átadandó, 2 frt 30 krjával.
Kölesből nehány részlet esékélyebb minőségű adatott el, 1 frt
95 kr—2 frt 5 krjával.

(Megjelent és beküldetett): „Mi az oka, hogy
nem vagyunk ott és ugy, a hol s mikép lenni ohajtanók? Bön-
gészte Gözöny György (A sebesült harezosok javára). A
jeles könyv a főnebbi kérdésre a következő részletezett vá-
laszt adja: 1) Az emberi nem gyöngéje, s kivált a tilosra
nézve ellenkezni szerető nagy hajlama. 2) Államok alaptörvé-
nyeinek időtlen s erőszakos változtatása vagy elhanyagolása.
3) Népvélemény ingatagsága. 4) A személyesített főhatalom
kormányának nehézségei. 5) Valláskülönbőség s idegen érdekhözi
szegődés. 6) Nyelv s nemzetiségi tusa. 7) Alkuesökönység s
békekötések mulékonyága. 8) Sajtó ferde iránya. 9) Tanelv és
terv, valamint tanodaszervezet hullámzása. 10) Testvériség, sza-
badság és egyenlőség esáhangjai. — Zárszó.

(Nyilatkozat). Miután alulirt nines azon helyzetben,
hogy minden külön egyes adományt úgy szólván esepen-
kint tovább küldjön, Bécsben pedig a középafrikai mis-
siók bizottmánya ezt látszik kívánni, mindazokat, kik e
cézra a Néplaphoz szándékoznának adományaitak beküldeni, tisz-
telettel kérem, hogy ezután azokat közvetlen Bécsbe küldjék.

Szerk.

(Szent képek) A Szent István-Társulat gazdag válas-
tékban s képeket rendelt meg Münchenből és Schweizből. Van-
nak ezek közt pompás első áldozási emlékek színezve dbja 8 kr,
feketén 4 kr, gyönyörű photographiák a leghíresebb mesterek sz.
képei után dbja 25 kr, színes körű képek száza 80 kr, nyolczad
alaku aczélmetszeti képek dbja 5 kr, — Ó szentsége hün talált
aczélmetsz. képe 8-drét alak dbja 3 kr. — Kivánatra a tiszt. tag
uraknak bizományban is küldetnek.

Pályázat.

Ungmegyebe kebelezett Tibar kath. tót ajku községben
a megüresült kántor-tanító állomásra pályázat nyitattik, — évi
illeték: 60 frt, stola 50—60 frt, párber 52 pozs. m. rozs, a val-
lássalapból 9 frt 17 kr, négy öl tüzifa, tisztességes szabad lak és
fél telek I. oszt. föld. — A pályázni kívánók kellő bizonyítvá-
nyaikkal ellátott folyamodványaikat az ungmegyei főesperesi
hivatalhoz ezimezve f. é. szept. 14-ig benyujtsák. — Ungvárott
július 30. 1866. — Huszár Sándor, ungmegyei főesperes.

Társulati értesítő.

Az igazgatóságához beküldtek: nt. Gáspárdy Rudolf ur 44 frt 10
krt, nt. Köller János adonyi plb. ur 15 ft 45 kr, Bartal László eszai plb.
ur 100 frt, ftldő Wárdies Ignác ur Pannonhalmról 12 ft 40 krt.

Ujabb adakozások a társulati házra. Ludwig János 3 ft,
dr. Schmidt 1 ft, Császár László 1 ft, báró Józsika Géza 1 ft, Szereday
Aladár 1 ft, Ágoston Lajos 1 ft, Adamovich János 5 ft, Schmausz
György 2 ft, Filzer Flórián 2 ft, Zaklukál János 1 ft, Pendl Alajos 5
ft, Wagner Lőrincz 1 ft, Jáhn Mainrad 2 ft, Petheő Dömjén 2 ft.

Adakozások.

A Szent-László-Társulat részére.		frt	kr.
A győri egyházmegyéből		127	—
Az esztergami sz. benedek-rendi főgymnasium igazgatósága által beküldetett: Császár Herrmann 1 frt, Vas- zary Kolos 1 ft, Ferenczy Jakab 1 ft 55 kr, Fister Ti- borez, Vincze Viktorin, Kühn Rajmond, Gulyás Elek, Ko- vács Ábel, Vaszary Domonkos, Fleischmann Jenő, Hanniker Timót, Martos Arnold, Szindy Konrád, Novák Ödön egyen- kint 72 kr, a főgymnasi m VII ik osztálya 20 ft 94 kr, a VI-ik 25 ft 32 kr, az V-ik 39 ft 99 kr, a IV-ik 16 ft 32 kr, a III-ik 12 ft 92 kr, a II-ik 10 ft 4 kr, összesen	138	—	
Fiszer Máté, pesti szerv. r. perjel		3	—
A pesti központi növendékpapság		14	12
összesen		282	12

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (borz-uteza 3. sz.). — Felelős szerkesztő: **Füssy Tamás**.

Nyomatott Pesten, 1866. **Emich Gusztáv** magyar akadémiai nyomdásznál (Barátok tere (7. sz.))